

LENIN MEGJEGYZÉSEI
A SZOVJET KÖNYVTÁRÜGY KÖZPONTOSÍTÁSÁNAK TERVEZETÉHEZ
1920. július - november

1920. július 15-én olvasta el Lenin a Népbiztosok Tanácsának dekrétum-tervezetét a könyvtárügy központosításával kapcsolatban. A tervezetet rossznak tartotta és ezt írta rá:

"Az aláírást megtagadom, mivel a tervezet pongyola és nem világos. Pontosabb átdolgozását javaslom (pl. konkrétan mit jelent az, hogy "hálózatba venni?) és terjesszék be másodszor a végrehajtási utasítással együtt".

A dekrétum-tervezethez Krupszkaja készítette el az alább szószerint közölt kiegészítéseket és javításokat, melyeket Lenin megegyezően átnézett és kommentált. A 266, 268. oldalakon részleteket közlünk Krupszkaja kéziratának szövegéből Lenin megjegyzéseivel.

A számos becses lenini könyvtárügyi dokumentum között ez is azt mutatja, hogy a rendkívül nehéz politikai és gazdasági körülmények között Lenin mindig talált időt rá, hogy a Szovjetunió könyvtárügyének kialakításával nagy türelemmel -de mint a kommentárokból is látszik, néha erős megjegyzések kíséretében- foglalkozzék.

A szövegben aláhuzott, vagy csillaggal jelölt részek utalnak Leninnek a margón közölt megjegyzéseire.

feltétlenül szük-
ségesnek kell
elfogadni

1) Tekintettel arra, hogy az utóbbi években rendkívüli módon növekedett és állandóan növekszik a könyv iránti igény, a Népbiztosok Tanácsa elhatározta: különös figyelmet kell fordítani a könyv társadalmi használatának megszervezésére, mert e nélkül a könyv a lakosság széles tömegei számára sohasem lesz hozzáférhető.

*
de ugyanígy ki-
vétel nélkül va-
lamennyi hatóság,
központi és vidé-
ki intézmény

2) E célból a Közoktatásügyi Népbiztosság* hatáskörébe tartozó valamennyi könyvtárat az Oroszországi Federatív Szocialista Szovjet Köztársaság Egységes hálózatába kell egyesíteni, mely hálózat meghatározott terv szerint működik, létrehozza a könyvtárak alaptípusait, letéti könyvtárak segítségével ezeket a könyvtárakat egyesíti, megszervezi a könyvtárak közötti könyvcserét és ily módon közelebb hozza a munkás és paraszt olvasókhoz a könyvet.

*
központi és vi-
déki,

3) Tekintettel az erős könyvéhségre és arra, hogy a tömegigénynek egyáltalán nem megfelelő könyvmennyiség áll rendelkezésre, a könyvtárügy területén mindennemű párhuzamosság megengedhetetlen. Éppen ezért valamennyi* hatóság, társadalmi szervezet és intézmény könyvtárát be kell vonni az Egységes könyvtári hálózatba és a Közoktatásügyi Népbiztosság ellenőrzése alatt közös terv szerint kell dolgozniuk,

besorolva dol-
goznak

irányítása alatt

ezt a munkát

? lásd a végén!

4) A könyvtári munka koordinálására a Közoktatásügyi Népbiztosság mellett tárcaközi bizottságot hoznak létre a hatóságok és szervezetek képviselőiből.

5) Ez a bizottság dönt az egyes könyvtártípusok ujjaszervezésének kérdéseiről, a könyvvállományok szétosztásáról, az egyes könyvtártípusok a Közoktatásügyi Népbiztosság hatáskörébe való vonásáról és a hatóságok és szervezetek bejelentése alapján új könyvtárak létesítéséről (természetesen besorolva őket az egységes hálózatba).

6) Valamennyi nem nyilvános hatósági és intézményi könyvtárat nyilvános könyvtárakká kell tenni, azaz a társadalom használatára, minden egyes állampolgár számára hozzáférhetővé kell tenni.

7) A tudományos -a tanintézeteknél és szakintézményeknél működő speciális jellegű- könyvtárak, amelyek a rendszeres tudományos munkához szükségesek, megmaradnak a könyvtárakat fenntartó intézmények hatáskörébe, azzal a megkötéssel, hogy ezeknél mindenki számára hozzáférhető olvasótermeket kell szervezni.

8) A pétervári és moszkvai (Rumjancev) országos nyilvános könyvtárakat más alapokon kell megszervezni, de könyvvállományukat meghatározott technikai feltételek mellett az egész hálózat számára hozzáférhetővé kell tenni.

*9) A tanintézetek mellett működő és központi iskolai könyvtárak a megfelelő intézmény mellett maradnak és az olvasóknak csak azt a körét szolgálják ki, melynek kiszolgálására hivatottak. Ezeknek a könyvtáraknak általános használatáról ugyanugy mint a társadalmi könyvtárak használatáról a helyi kormányzósági részleg határozata alapján döntenek.

*10) Az Egységes könyvtári hálózatba tartozó könyvtárakat a Közoktatásügyi Népbiztosság útján látják el.

11) A könyvtáraknak a Közoktatásügyi Népbiztosság útján való könyvellátása szigorúan a népművelési osztályok által benyújtott adatok alapján a Könyvtári hálózatba tartozó könyvtárak mennyisége és típusa szerint.

12) A Népművelési Osztályok rendelkezésére bocsátott könyveket valamennyi könyvtártípus között a könyvtári kollektorok útján osztják szét.

Megjegyzés: az alapkönyvtárakban a gyermekek olvasási-problémáival foglalkozó osztályt és gyermekolvasót kell létesíteni. Külön a gyermekkönyvekből szervezett letéti könyvtárak kiszolgálhatják az iskolákat, gyermek-otthonokat stb.

Át kell dolgozni a tervezet befejező részét és átdolgozni, azaz jobban kidolgozni az egész tervezetet.

A 4. és 5. paragrafusokat (Központi könyvtári bizottság?) át kell dolgozni: a) le kell szögezni, hogy milyen hatóságok delegálnak a bizottságba képviselőket és hányat;

b) tulsulyt biztosítani a Népművelési Kormányzóságnak (hogyan?);

c) pontosabban meghatározni ennek a bizottságnak jogait (több pontban foglalva).

d) nem terjeszteni be a tervezetet mindaddig, amig nincs a bizottság elnökének személyére aktív és megfelelő jelölt, a 7 és 8 paragrafusokat pedig körülbelül a következőképpen kell átdolgozni:

Egyes speciális helyzetben lévő könyvtárak általános használata (az a 7. és 9. paragrafus) és a két országos (pétervári és moszkvai Rumjancev) könyvtár használata több ok miatt bizonyos korlátozások alá esik. A korlátozásokat a Népművelési Kormánybiztosság mellett működő Központi könyvtári bizottság határozza meg.